

Vaccinaties in 10 vragen

1. Waarom vaccineren?
2. Waarom massaal en blijvend?
3. Wie bepaalt de vaccins?
4. Wie geeft de vaccins?
5. Wie beslist er over al dan niet vaccineren?
6. Mijn vaccinatiestatus?
7. Hoe werkt een vaccin?
8. Zijn reacties mogelijk na de inenting?
9. Zijn er risico's verbonden aan vaccineren?
10. De hamvraag: doet het pijn?

1. Waarom vaccineren?

Vroeger kwamen epidemieën veel vaker voor dan vandaag. Ziekten zoals de pest, pokken, cholera, polio enz. eisten zelfs in de 20ste eeuw nog heel wat mensenlevens. Vaccinatiecampagnes, in combinatie met verbeterde hygiënische omstandigheden hebben deze ziekten zo goed als doen verdwijnen. Dat is alleen mogelijk als quasi de hele bevolking in de campagne wordt betrokken. Kijken we op wereldvlak dan zien we dat infectieziekten de 2^e doodsoorzaak is, terwijl het aantal sterfgevallen in België erg beperkt is.

2. Waarom massaal en blijvend?

Als je een zeer hoge vaccinatiegraad bereikt, zorg je voor een dubbele veiligheid. Niet alleen zijn dan veel mensen beschermd, je zorgt er ook voor dat de ziekte zich veel moeilijker kan verspreiden: het immuunsysteem van wie gevaccineerd is, schakelt de ziektekiem meteen uit zodat deze geen kans meer maakt om zich te verspreiden in de samenleving. Een recent voorbeeld: nadat in 2001 de vaccinatiecampagne tegen meningitis (meningokokken groep C) startte, daalde het aantal gevallen van 134 in 2001 naar 7 in 2004!

Dat een ziekte bij ons niet of nauwelijks meer voorkomt dankzij vaccinaties, betekent niet dat ze ook uitgeroeid is. We zien dat wanneer grootscheepse vaccinatiecampagnes worden stopgezet, de ziekte opnieuw de kop op steekt. Dat gebeurde bij bepaalde bevolkingsgroepen in Nederland en België met de mazelen en kinderverlamming.

3. Wie bepaalt de vaccins?

De Vlaamse Overheid stelt een vaccinatieschema voor dat de hele bevolking een basisimmunitet biedt. Ze laat zich hiervoor adviseren door nationale en internationale instellingen zoals de Hoge Gezondheidsraad en de Wereldgezondheidsorganisatie. Elk jaar wordt het schema herzien en wanneer dat raadzaam is, aangepast. Zo is sinds 2010 het vaccin tegen het HPV virus, dat baarmoederhalskanker veroorzaakt, toegevoegd aan het basisschema voor 12-jarigen. Sinds 2009 is het vaccin tegen kinkhoest toegevoegd voor 14-jarigen. Het schema volgt een "optimaal toedieningsschema", dat wil zeggen dat de volgorde en tussenperioden van herhalingsvaccinaties zo vastgelegd zijn dat ze de hoogste kansen op immuniteit bieden bij een zeer grote groep van mensen.

4. Wie geeft de vaccins?

Voor jongeren biedt het CLB de inenting uit het vaccinatieschema van de Vlaamse Overheid gratis aan via de school. De CLB's (centra voor leerlingenbegeleiding) zijn naast Kind en Gezin de belangrijkste vaccinatoren in Vlaanderen. Op het moment dat kinderen naar school gaan, is een gedeelte van het basisvaccinatieschema al door Kind en Gezin aangeboden. Het CLB werkt dit schema verder af. Wie wil kan ook bij de huisarts langs gaan voor de inenting, maar dat is uiteraard tegen betaling.

5. Wie beslist er over al dan niet vaccineren?

Om hun kinderen te laten vaccineren vragen we als CLB dat de ouders toestemming geven. Leerlingen die de nodige rijpheid bezitten, hebben het recht om zelf mee te beslissen, op voorwaarde dat ook zij goed geïnformeerd zijn. Het beste is steeds dat ouders én kind samen de beslissing nemen.

6. Mijn vaccinatiestatus?

De CLB-arts kijkt bij elk medisch consult de vaccinatiestatus van de leerling na. De overheid beschikt over een centraal registratiesysteem waarin de meeste gegevens terug te vinden zijn. Blijkt er een vaccinatie te ontbreken dan biedt het CLB een inhaalvaccinatie aan. Het is immers op elke leeftijd mogelijk om vaccinaties 'in te halen'. Let op! Het vaccin tegen HPV, het virus dat baarmoederhalskanker kan veroorzaken, wordt alleen op 12-jarige leeftijd gratis aangeboden.

7. Hoe werkt een vaccin?

Een vaccin lijkt op de ziektekiem waartegen het beschermt, maar is niet hetzelfde. Het lijkt er goed genoeg op zodat je lichaam de ziekte kan leren kennen, zonder dat je er ziek van wordt. Je lichaam krijgt op die manier de kans om zich voor te bereiden om tegen de ziekte zelf te reageren. Een vaccin zorgt er dus voor dat je lichaam snel en sterk reageert als je met de ziekte in aanraking komt. De ziekte krijgt daardoor geen kans en je blijft gezond.

8. Zijn reacties mogelijk na de inenting?

Lichte reacties op inenting zijn normaal en gaan voorbij na één of twee dagen.

De inenting wordt gegeven in de bovenarm. Die kan daardoor een beetje rood en dik worden. Soms wordt de arm wat stijf en is een knobbeltje voelbaar. Heel soms hebben kinderen last van hoofdpijn, minder zin in eten, lichte koorts of een onwel gevoel. Zeldzaam kan er een hevige reactie optreden of loopt de koorts op boven de 39,5°C. Dan is het nodig om de huisarts te raadplegen.

9. Zijn er risico's verbonden aan vaccineren?

Allergische reacties op vaccins zijn uiterst zeldzaam: 1 allergische reactie op meer dan 1,5 miljoen dosissen!

Er zijn verschillende mogelijke oorzaken van een allergische reactie op een vaccinatie. Ook bij enkele chronische ziekten is waakzaamheid geboden. Vandaar dat het erg belangrijk is om de toestemmingsformulieren volledig in te vullen. Dan kan de CLB-arts de nodige voorzorgsmaatregelen treffen.

Sommige mensen zijn bezorgd over mogelijke levensgevaarlijke bijwerkingen van vaccins. Als er massaal vaccins toegediend worden, bestaat de kans uiteraard dat een aantal mensen toevallig in die periode ernstig ziek of allergisch worden. Daarvan tracht men dan uit te maken of dat veroorzaakt werd door het voorafgaande vaccin. Als er een vermoeden is van een verband, start er altijd een grondig onderzoek.

10. De hamvraag: doet het pijn?

Da's een moeilijke. Bij alle vaccins voel je een prikje. Sommigen vinden dit pijnlijk, andere helemaal niet. Als je erg gespannen bent en veel schrik hebt dat het pijn gaat doen, voel je meestal meer dan wanneer je rustig ontspannen blijft. Een hulpmiddeltje is om niet te kijken naar de naald en even aan iets heel leuk te denken... en dan... een prikje en je bent er vanaf.

Tegen welke ziektes?

Schoolgaande kinderen kunnen een gratis inenting krijgen tegen volgende ziekten:

Polio (Kinderverlamming)

Polio is een erg gevaarlijke ziekte. Soms verloopt ze erg mild zoals een griepje. Maar ze kan ook de zenuwen en hersenen aantasten en verlammingen veroorzaken.

Difterie (Kroep)

Difterie is een hele erge keelontsteking. De ziekte maakt het moeilijk om te ademen, je kan er zelfs door stikken. Ook je hart en zenuwen worden er ziek van.

Tetanus (Klem)

Tetanus geeft heel pijnlijke krampen in al je spieren. Het kan zelfs zijn dat je hart en je ademhaling in kramp geraken. Daardoor kan je eraan sterven. Tetanus kan alleen in je lichaam komen door een bevulde wonde. Er bestaan geen geneesmiddelen voor en je hebt 1 kans op 2 dat je het overleeft.

Kinkhoest

Kinkhoest geeft bij kinderen weken- of maandenlang hele erge hoestbuien. Dat maakt je enorm moe. Voor kleine baby's is kinkhoest levensgevaarlijk. Vandaar dat ouders en verzorgers zich best extra laten vaccineren.

Mazelen

Van mazelen krijg je koorts, een loopneus, moet je hoesten en niezen en doen je keel en ogen pijn. Na 4 tot 5 dagen krijg je rode vlekken op je huid. Je weerstand daalt en je loopt risico op longontsteking door nog andere kiemen. Heel soms geeft mazelen een hersenontsteking. Daar kan je een handicap aan over houden of zelfs sterven. Dat is gelukkig wel heel zeldzaam.

Bof (Dikoor)

Van bof krijg je koorts en hoofdpijn, worden je wangen dik en doet het pijn als je wil kauwen of je hoofd bewegen. Soms gaat het ook je alveesklier (een klein orgaantje in de buik) aantasten of bij jongens de teelballen. Dat kan er dan weer de oorzaak zijn van dat je later geen kinderen kan krijgen.

Rubella (Rode hond)

Van rode hond voel je je griepigerig en krijg je lichte koorts. De kliertjes in je hals zijn gezwollen en voelen pijnlijk aan. Het geeft ook rode vlekken op je huid.

De ziekte is vooral erg gevaarlijk voor meisjes als ze zwanger zijn. Als een vrouw dan rode hond krijgt dan kan de baby zware schade oplopen. Het ongeboren kindje kan er zelfs door sterven.

Pneumokokken

De pneumokok is een bacterie die een longontsteking veroorzaakt. Je krijgt er een pijnlijke hoest van, koorts, borstpijn, je ademhaling is moeilijk en je voelt je erg moe. De meeste longontstekingen zijn een gevolg van een besmetting met pneumokokken. Je kan er ook bronchitis, middenoorontstekingen en hersenvliesontsteking van krijgen..

Hepatitis B (Geelzucht)

Bij geelzucht duurt het heel lang voor je merkt dat je ziek bent. Je wordt er moe en misselijk van en krijgt buikpijn. Soms krijg je ook huiduitslag. Heel soms sterven mensen van geelzucht omdat het de lever erg beschadigt.

Hersenvliesontsteking type C (Meningitis C)

Bij hersenvliesontsteking ben je erg ziek en heb je hevige hoofdpijn. Er zijn veel soorten hersenvliesontsteking. Deze inenting beschermt je tegen de ergste soort. Veel baby's s krijgen de inenting. Kreeg je die niet als baby dan kan dat nu nog bij het CLB.

Baarmoederhalskanker (HPV)

Virussen spelen een belangrijke rol bij het ontstaan van baarmoederhalskanker. Je kan besmet geraken bij het vrijen. Er is een vaccin tegen de belangrijkste virussen die baarmoederhalskanker kunnen veroorzaken. Meisjes in het eerste leerjaar secundair krijgen in een periode van 6 maanden 3 spuitjes.

Basisvaccinatieschema Vlaanderen voor kinderen (vanaf de geboorte) en jongeren

8 weken

- Polio
- Difterie
- Tetanus
- Kinkhoest
- Haemophilus influenzae type b
- Hepatitis B
- Pneumokokken

12 weken

- Polio
- Difterie
- Tetanus
- Kinkhoest
- Haemophilus influenzae type b
- Hepatitis B

16 weken

- Polio
- Difterie
- Tetanus
- Kinkhoest
- Haemophilus influenzae type b
- Hepatitis B
- Pneumokokken

12 maand

- Pneumokokken
- Mazelen
- Bof
- Rubella

15 maand

- Polio
- Difterie
- Tetanus
- Kinkhoest
- Haemophilus influenzae type b
- Hepatitis B
- Meningokokken C

6/7 jaar 1^e leerjaar

- Polio
- Difterie
- Tetanus
- Kinkhoest

10/11 jaar 5^e leerjaar

- Mazelen
- Bof
- Rubella

12/13 jaar 1^e secundair

- HPV (bij meisjes)

14/15 jaar 3^e secundair

- Difterie
- Tetanus
- Kinkhoest